

|                            |                                |
|----------------------------|--------------------------------|
| Súd:                       | Najvyšší súd SR                |
| Spisová značka:            | 6Cdo/139/2024                  |
| Identifikačné číslo spisu: | 6122333985                     |
| Dátum vydania rozhodnutia: | 29.04.2026                     |
| Meno a priezvisko:         | Mgr. Dušan Čimo                |
| Funkcia:                   | sudca                          |
| ECLI:                      | ECLI:SK:NSSR:2026:6122333985.1 |

## UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne Z. L., narodenej XX. B.Í. XXXX, E., G.. C.. F. XXXX/XX, zastúpenej advokátkou Mgr. Danielou Oravczovou, Komárno, M. R. Štefánika 6, IČO: 42 049 377, proti žalovanej E. Z., narodenej XX. U. XXXX, E., C. E. XXXX/XX, zastúpenej advokátom JUDr. Ondrejom Tóthom, Komárno, Dunajské nábrežie 14, IČO: 36 103 462, o zaplatenie sumy 4 092 € s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Komárno pod sp. zn. 10C/8/2022, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Nitre zo 17. apríla 2024 sp. zn. 25Co/70/2023, takto

### rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Nitre zo 17. apríla 2024 sp. zn. 25Co/70/2023 a rozsudok Okresného súdu Komárno z 27. februára 2023 č. k. 10C/8/2022-112 z r u š u j e a v e c v r a c i a súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

### Odôvodnenie

1. Okresný súd Komárno (ďalej tiež len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 27. februára 2023 č. k. 10C/8/2022-112 výrokom I. konanie v časti zaplatenia úroku z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 4 092 € od 25. mája 2022 do 15. júna 2022 zastavil, výrokom II. uložil žalovanej povinnosť v lehote do 3 dní odo dňa právoplatnosti rozsudku zaplatiť žalobkyni sumu 4 092 € spolu s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 4 092 € od 16. júna 2022 do zaplatenia a výrokom III. priznal žalobkyni proti žalovanej nárok na náhradu trov konania v plnej výške. Rozhodnutie vo veci samej odôvodnil právne ustanoveniami § 39, § 51, § 100 ods. 1, § 101, § 110 ods. 1 a 2, § 517 ods. 2, § 558, § 559 ods. 2, § 563, § 657 a § 658 ods. 1 a 2 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len „OZ“), § 3 ods. 1 nariadenia vlády č. 87/1995 Zb. ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka, § 215 ods. 1, § 232 ods. 2, 3 a 4 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“). Prvým výrokom súd prvej inštancie rozhodol v zmysle dispozičného oprávnenia žalobkyne, ktorá vzala žalobu v časti späť a žalovaná s čiastočným späťvzatím vyslovila na pojednávaní súhlas. Súd prvej inštancie zistil, že pôvodný dlžník Q. Z. (manžel žalovanej ďalej aj „dlžník“) a žalobkyňa (ďalej aj „veriteľ“) uzavreli dňa 1. marca 2006 zmluvu o pôžičke 300 000 Sk, ktoré sa dlžník zaviazal zaplatiť v postupných pravidelných mesačných splátkach po 3 800 Sk vždy do 15 dňa bežného mesiaca tak, aby celú dlžnú sumu vrátil veriteľovi najneskôr do 30. septembra 2012 (ďalej len „zmluva o pôžičke“). Dňa 11. septembra 2012 došlo zo strany dlžníka k podpisu listiny

uznania dlhu, ktorou uznal čo do dôvodu a výšky dlh v sume 9 958,18 €, a túto sumu sa zaviazal uhradiť v mesačných splátkach vo výške 132 € tak, aby celú dlžnú sumu zaplatil najneskôr do 30. septembra 2022 (ďalej len „listina uznania dlhu“). Žalobkyňa si čiastku 4 092 € prihlásila do dedičského konania po dlžníkovi, kde sa súd obmedzil na zistenie jej spornosti a pri výpočte čistej hodnoty dedičstva na ňu neprihliadal dôvodiť, že v zmysle § 212 ods. 1 CMP nezaradenie majetku alebo dlhov do dedičstva, ktoré boli medzi účastníkmi sporné, im nebránilo, aby sa svojho práva domáhali žalobou.

2. Na základe vykonaného dokazovania mal súd prvej inštancie za preukázanú existenciu hlavného právneho vzťahu žalobkyne s dlžníkom, a to na základe predloženej zmluvy o pôžičke. Súd prvej inštancie riešil aj otázku (ne)vedomosti žalovanej o existencii dlhu dlžníka (jej právneho predchodcu) vo vzťahu k námietke nedostatku pasívnej vecnej legitimácie žalovanej v konaní a dospel k záveru, že pasívne vecná legitimácia žalovanej bola daná bez ohľadu na jej (ne)vedomosť o existencii dlhu dlžníka. Súd prvej inštancie neprihliadal ani na zmätočnosť listiny uznania dlhu a posudzoval ju podľa obsahu, z ktorého preňho jednoznačne vyplynulo, že dlžník mienil uznať dlh čo do dôvodu aj výšky, a toto učinil podľa textu k 30. marcu 2012, pričom bolo tiež dostatočne zrejmé, jasné a určité, čo chcel dlžník týmto prejavom vôle urobiť. Súd neprihliadal na námietky žalovanej aby žalobkyňa preukazovala svoje skutkové tvrdenia o zaplatení časti istiny zo strany dlžníka, keďže táto suma nebola predmetom sporu. Naopak bolo potrebné zo strany žalovanej aby v konaní preukázala, že žalovaný dlh neexistoval. Ako dôvodnú vnímal námietku žalovanej o skutočnej existencii vôle dlžníka uznať dlh, keď (žalovaná) poukazovala na pochybnosti o pravosti jeho podpisu na listine o uznaní dlhu. K tejto okolnosti súd prvej inštancie pripustil navrhnuté dokazovanie znaleckým skúmaním jeho podpisu, keďže ale žalovaná nezložila preddavok na navrhovaný dôkaz (§ 253 ods. 3 CSP) toto dokazovanie nevykonala. Konštatoval preto, že žalovaná neunesla dôkazné bremeno svojho tvrdenia, v dôsledku čoho považoval uznanie dlhu za platný právny úkon. Súd prvej inštancie k inštitútu uznania dlhu doplnil, že jeho základným obsahovým prvkom bol vznik vyvrátiteľnej právnej domnienky, že dlh v čase jeho uznania trval. Skutočnosť, ktorej svedčala vyvrátiteľná právna domnienka, nebola predmetom procesného dokazovania, a ak nebola v konaní domnienka existencie uznaného záväzku vyvrátená, súd musel mať (podľa § 192 CSP) skutočnosť za preukázanú. Dôkazné bremeno sa presunulo na dlžníka. Za nedôvodnú považoval námietku žalovanej, že dlžník nevedel o premlčaní dlhu v čase jeho uznania, tiež námietku, že táto skutočnosť zároveň nebola nikde v listine o uznaní dlhu uvedená. K uvedenému konštatoval, že pri nevedomosti dlžníka o tom, že uznával premlčaný dlh (alebo pri absencii výslovného prísľubu dlžníka zaplatiť dlh v uznávacom prejave), uznanie dlhu síce právny následok v podobe založenia vyvrátiteľnej právnej domnienky existencie dlhu v čase jeho uznania mať nemohlo, avšak i napriek tomu došlo k založeniu plynutia novej, desaťročnej, premlčacej doby (podľa § 110 ods. 1 OZ). Nad rámec uvedeného konštatoval, že ak sa mal dlh plniť v splátkach, premlčala sa každá splátka jednotlivo. Preto aj v prípade, ak by dochádzalo k postupnému premlčaniu splátok podľa uznania dlhu (keďže pôvodný dlžník žalobkyňu podľa splátok plnil, a to dokonca väčšiu časť svojho záväzku), zvyšné splátky nemohli byť premlčané, a to najmä s poukazom na už vyššie uvedenú 10 ročnú premlčaciu dobu. Súd prvej inštancie sa priklonil k argumentácii žalobkyne (vo vzťahu k listine o uznaní dlhu, ako aj vo vzťahu k samotnej zmluve o pôžičke), že z oboch právnych titulov nevyplývalo, od ktorého mesiaca mal dlžník začať svoj dlh uhrádzať, keďže dlžníkovi bolo splácanie dlhu dané iba ako možnosť, a preto k začatiu plynutia premlčacej doby uzavrel, že táto začala plynúť až uplynutím posledného dňa na splatenie dlhu, ktorým bol deň 30. september 2012, a čo sa uznania dlhu týkalo až deň 30. septembra 2022. Uvedené odôvodnil aj s poukazom na § 563 OZ, podľa ktorého, ak nebol čas plnenia presne dohodnutý bol dlžník povinný plniť prvý deň po tom, čo ho na to veriteľ vyzval. Pokiaľ teda dlžníka žalobkyňa nevyzvala skôr, bol povinný splniť celý dlh v posledný stanovený deň, od ktorého sa následne premlčanie odvíjalo. Doplnil, že zo strany dlžníka bolo možné uznať aj premlčaný dlh za podmienky, že o tom dlžník vedel, tu ale konštatoval, že samotné skutkové tvrdenie žalovanej (o tom, že dlžník nemal vedomosť, že dlh bol premlčaný), nebolo bez ďalšieho dôkazu spôsobilé preukázať, že dlžník o premlčaní dlhu nevedel, a to ani v prípade, že táto skutočnosť nebola vyslovene v uznaní dlhu uvedená. Zaoberal sa aj námietkou premlčania vznesenou žalovanou, ktorú nepovažoval za dôvodnú, keďže usúdil, že zákonom stanovená premlčacia lehota do podania žaloby neuplynula. Žalobe žalobkyne preto vyhovel.

3. Na odvolanie žalovanej Krajský súd v Nitre (ďalej tiež len „odvolací súd“ a spolu so súdom prvej

inštancie tiež len „nižšie súdy“) rozsudkom zo 17. apríla 2024 č. k. 25Co/70/2023-153, viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie, dospel k záveru, že odvolanie žalovanej nebolo dôvodné a rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správny. K námietke žalovanej o neplatnosti zmluvy o pôžičke konštatoval, že k jej uzatvoreniu došlo 1. marca 2006, preto sa žalovaná už nemohla dovolávať relatívnej neplatnosti uvedenej zmluvy, keďže dňom 1. marca 2009 jej uplynula všeobecná trojročná premŕčacia doba na včasné uplatnenie tohto práva. Odvolací súd sa so závermi súdu prvej inštancie v plnom rozsahu stotožnil. Na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia doplnil, že žalobkyňa svoju dôkaznú povinnosť splnila a preukázala uzavretie písomnej zmluvy o pôžičke, v ktorej dlžník potvrdil aj reálne prevzatie požičaných peňazí. Žalovaná v spore ale nepreukázala, že požičané peniaze dlžník žalobkyni vrátil v dohodnutej lehote. Dovolací súd sa nestotožnil s námietkou žalovanej, že došlo k premŕčaniu všetkých mesačných splátok pôžičky (za obdobie od 1.3.2006 do 30.9.2012, ktoré predstavovalo 79 mesiacov), a to z dôvodu, že k splátkam pôžičky v zmluve nebola dohodnutá ich zročnosť, keďže bol dohodnutý len deň splatnosti bežných splátok (15-eho, bez konkretizácie mesiaca), v ktorom mala byť zaplatená prvá a nasledujúce splátky, a konkrétne bol dohodnutý len konečný deň splatnosti 30. september 2012. Uvedenému podľa odvolacieho súdu nasvedčovala aj skutočnosť, že dlžník pred uvedeným konečným dňom splatnosti pôžičky uznal svoj dlh voči žalobkyni čo do dôvodu a výšky k 30. marcu 2012. A keďže dlh dlžníka nebol ku dňu 30. marcu 2012 ešte splatný, nemohol byť ani premŕčaný. Tvrdenia žalovanej, že dlžník (jej nebohý manžel) ku dňu 30. marcu 2012 nevedel o premŕčaní dlhu (respektíve jeho časti) a uznanie z 30. marca 2012 nemalo právny následok uznania predmetného dlhu, považoval preto za skutkovo a právne bezvýznamné. Uvedený záver sa vzťahoval rovnako aj na tvrdenie žalovanej o neplatnosti listiny o uznaní dlhu z dôvodu, že v ňom absentovalo vyjadrenie dlžníka o jeho vedomosti o premŕčaní časti dlhu. Odvolací súd sa nestotožnil ani s tvrdením žalovanej, podľa ktorého zo zmluvy o pôžičke aj z listiny o uznaní dlhu vyplývalo, že dlžník mal začať splácať (dlh) v priebehu kalendárneho mesiaca, ktorý nasledoval po uzavretí zmluvy o pôžičke (dňa 15.3.2006), alebo podpísania listiny o uznaní dlhu (dňa 30.4.2012), keďže uvedené skutočnosti nevypĺvali ani zo zmluvy o pôžičke, ani z listiny o uznaní dlhu. K tvrdeniu žalovanej o premŕčaní žalobkyňou uplatneného nároku z dôvodu, že k uznaniu dlhu došlo dňa 30. marca 2012 a žaloba bola doručená na súd až dňa 25. mája 2022, bol z tohto dôvodu nárok uplatnený žalobkyňou premŕčaný, odvolací súd konštatoval, že nemal oporu v zistenom skutkovom stave. Podľa odvolacieho súdu dlh (dlžníka) nemohol byť dňa 30. marca 2012 premŕčaný, keďže ešte nebol splatný a jeho splatnosť podľa zmluvy o pôžičke nastala až dňa 30. septembra 2012. Odvolací súd k námietke žalovanej o neurčitosti a nejasnosti listiny o uznaní dlhu konštatoval, že túto súd prvej inštancie správne posudzoval podľa jej obsahu a dospel k správne mu záveru, že z nej vyplýval úmysel dlžníka uznať dlh čo do dôvodu a výšky k 30. marcu 2012. Odvolací súd sa s uvedeným záverom stotožnil, keďže z listiny o uznaní dlhu jednoznačne vyplýval právny dôvod aj výška uznaného dlhu, ako aj úmysel tento konkrétny dlh zaplatiť žalobkyni do 30. septembra 2022. Za právne bezvýznamnú považoval námietku žalovanej, že v listine o uznaní dlhu bolo uvedená aj povinnosť dlžníka zaplatiť úroky (15,5 % ročne od dátumu splatnosti), keďže žalobkyňa si v žalobe úroky neuplatnila. Neplatnosť listiny o uznaní dlhu nespôsobilala ani chyba v písaní (nesprávne uvedené ustanovenie § 588, hoci správne malo byť § 558 OZ), ani skutočnosť, že ju okrem dlžníka podpísala aj žalobkyňa. Aj keď v listine o uznaní dlhu bol v úvode uvedený dátum 6. marca 2012, z obsahu jednoznačne vyplývalo, že pôvodný dlžník svoj dlh uznal ku dňu 30. marcu 2012. Skutočnosť, že k úradnému osvedčeniu podpisov došlo až po uplynutí šiestich mesiacov odo dňa skutočného podpísania predmetnej listiny, na uvedenom nič nemenila. Odvolací súd preto napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdil.

4. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná (ďalej tiež „dovolateľka“) dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzovala z ustanovenia § 420 písm. f) CSP. Dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP dovolateľka odôvodnila arbitrárnosťou napadnutého rozhodnutia, ako aj rozhodnutia súdu prvej inštancie, keďže ani jedno z rozhodnutí nižších súdov nemalo atribúty riadneho odôvodnenia. Dovolateľka namietala, že nižšie súdy ignorovali jej zásadné skutkové a právne tvrdenia, ako aj platnej judikatúry, čo malo za následok porušenie jej práva na spravodlivý proces. Mala za to, že nižšie súdy postupovali v konaní formalisticky, bez zohľadnenia účelu zákona a princípov vyslovených Najvyšším súdom Slovenskej republiky (ďalej tiež len „dovolací súd“ alebo „NS SR“) a Ústavným súdom Slovenskej republiky. Dovolateľka namietala, že uznaný mohol byť aj premŕčaný dlh, ak ale dlžník

nevedel o premlčaní (či už pre omyl skutkový alebo právny), nemalo jeho uznanie právne účinky vo vzťahu k založeniu právnej domnienky existencie dlhu v čase jeho uznania. Ak súd prvej inštancie vyslovil, že listinu o uznaní dlhu bolo nutné posudzovať podľa jej obsahu, tak táto mala zásadne obsahovať aj text s potvrdením dôležitej okolnosti, a to, že žalovanej nebohý manžel (dlžník) v čase jej podpísania vedel o premlčaní dlhu vo výške 4 667,18 €, napriek tejto okolnosti ale bol ochotný uznanie dlhu potvrdiť svojím podpisom. Keďže takýto výrok a vyjadrenie dlžníka v listine o uznaní dlhu absentoval, takéto uznanie (v danom prípade preukázateľne premlčaného dlhu resp. časti dlhu) nemohlo mať právny následok uznania dlhu, keďže iným spôsobom nebolo možné danú skutočnosť preukázať. Dovolateľka preto opätovne namietala uznanie dlhu zo strany dlžníka k 30. marcu 2012 ako neplatný právny úkon. Dovolateľka namietala aj závery dovolacieho súdu vo vzťahu k splatnosti predmetného dlhu. Podľa dovolateľky z oboch právnych úkonov (zmluvy o pôžičke a listiny o uznaní dlhu) jednoznačne vyplývalo, kedy mal dlžník začať dlh splácať (v mesačných splátkach). Dovolateľka opätovne namietala nesprávne posúdenie premlčania nároku uplatneného žalobkyňou. Keďže nižšie súdy skutkovo uzavreli, že k uznaniu dlhu zo strany dlžníka došlo k 30. marcu 2012, tak s ohľadom na dátum doručenia žaloby k 25. máju 2022 považovala nárok uplatnený žalobkyňou za premlčaný k 30. marcu 2022, t. j. do desať rokov odo dňa jeho uznania (§ 110 ods. 1 druhá veta OZ). Dovolateľka tiež opätovne namietala, že nemala žiadnu vedomosť o pôžičke svojho manžela (dlžníka), ten sa zo spoločnej domácnosti odsťahoval 23. decembra 2006 a prerušil s ňou akýkoľvek kontakt. Keďže o uzavretí zmluvy o pôžičke (1.3.2006) nemala dovolateľka žiadnu vedomosť, bola vylúčená akákoľvek možnosť dovolania sa jej relatívnej neplatnosti v trojročnej premlčacej dobe. Rovnako z dôvodu nevedomosti o pôžičke, nemohla ani preukázať vrátenie dlhu v dohodnutej dobe. Vyhodnotenie týchto jej námietok odvolacím súdom preto považovala za absolútne neprijateľné. Dovolateľka naďalej namietala, že na platnosť zmluvy o pôžičke bol potrebný aj jej súhlas, keďže jej uzavretím jej manžel (dlžník) prekročil rámec bežných vecí [§ 365 ods. 1 písm. b) CSP]. Dovolateľka tiež namietala, že jej bolo odopreté právo byť vypočutá, keď mala zámer zúčastniť sa pojednávania (30.11.2022 a 27.2.2023), toto právo jej ale bolo znemožnené, keď z dôvodu práceneschopnosti nemohla byť vypočutá a nemohla sa tak vyjadriť ku všetkým vykonaným dôkazom. Namietala, že súd prvej inštancie nevykonal ňou navrhnutý dôkaz (znalecké skúmanie pravosti podpisu) z dôvodu jej nepriaznivej finančnej situácie a tým jej odoprel právo navrhnúť, resp. vykonať dôkazy. Namietala tiež, že súd vo vzťahu k posúdeniu neplatnosti právneho úkonu (podľa § 39 OZ) na túto dôležitú okolnosť neprihliadal, neposudzoval nesúlad uzavretia zmluvy o pôžičke a listiny o uznaní dlhu s dobrými mravmi, ťažiskové námietky žalovanej tak neodôvodnil. S ohľadom na všetky uvedené skutočnosti navrhla, aby dovolací súd rozsudky nižších súdov zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie.

5. Žalobkyňa mala za to, že dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP nebol daný. Rozhodnutia nižších súdov nepovažovala za arbitrárne, formalistické ani nedostatočne odôvodnené. Naopak, oba rozsudky boli jasné, zrozumiteľné a logicky zdôvodnené, nebolo možné im vytknúť formalizmus. Podľa žalobkyne súdy konali a rozhodovali spravodlivo, v zmysle poskytnutia materiálnej ochrany zákonnosti, t. j. skutočného prístupu k súdnej ochrane ako je ústavne garantovaný. Všetkým argumentom žalovanej venovali súdy podstatnú časť odôvodnení svojich rozhodnutí, nič nevynechali ani neodignorovali. Žalobkyňa žiadne z vytýkaných vád rozsudkov nižších súdov nevidela. Podľa žalobkyne bolo z obsahu dovolania zrejmé, že dovolateľka v skutočnosti namietala nestotožnenie sa prvostupňovým a následne aj odvolacím súdom s jej argumentmi. Navrhla preto dovolanie ako nedôvodné zamietnuť.

6. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v ktorej neprospech boli vydané rozhodnutia oboch nižších súdov (§ 427 ods. 1 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP, časť vety pred bodkočiarkou), dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

7. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

8. Dovolateľka v prejednávanej veci dovolanie odôvodnila dôvodmi prípustnosti podľa § 420 písm. f) CSP, t. j. tým, že jej súd nesprávnym procesným postupom znemožnil uskutočňovať jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Tzv. vadu zmätočnosti dôvodila arbitrárnosťou, nedostatočným odôvodnením napadnutého rozhodnutia ako aj formalistickým prístupom oboch nižších súdov.

9. Arbitrárnosť môže mať v rozhodnutiach súdov rôznu podobu. Podľa konštantnej judikatúry ÚS SR o arbitrárne rozhodnutie ide najmä vtedy, ak je svojvoľné. Môže tiež ísť o extrémny nesúlad právnych záverov s vykonaným dokazovaním alebo o taký výklad zákona, ktorý nemá oporu v medziach rozumného a prípustného výkladu zákona. Arbitrárnosť môže tiež spočívať v hodnotení dôkazov, ktoré je vykonané bez akéhokoľvek akceptovateľného racionálneho základu tak, že prijaté skutkové závery z vykonaných dôkazov pri žiadnej ich možnej interpretácii nevyplyvajú. Arbitrárnosť teda znamená interpretačný excés. Arbitrárne rozhodnutie je spravidla spojené s nedostatočným odôvodnením, avšak nemusí to tak byť nevyhnutne. Arbitrárne rozhodnutie predstavuje zásah do práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý súdny proces (I. ÚS 115/2020).

10. Princípu práva na spravodlivý proces zodpovedá právo účastníka na určitú kvalitu súdneho rozhodnutia a povinnosť súdu svoje rozhodnutie riadne odôvodniť. Súd sa teda musí zaoberať účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že tieto majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05). Z práve uvedeného tak vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou rozhodnutia (tu porovnaj I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, III. ÚS 47/2019, IV. ÚS 372/2020, 1Cdo/213/2019, 2Cdo/190/2019, 3Cdo/168/2018, 4Cdo/3/2019, 5Cdo/57/2019, 6Cdo/33/2020, 7Cdo/308/2019, 8Cdo/152/2018 a 9Cdo/344/2021).

11. Všeobecné súdy v sporovom súdnom konaní nemajú poskytovať formálny či formalistický výklad a aplikáciu práva, ale taký výklad a aplikáciu práva, ktorý je materiálnou ochranou zákonnosti, aby bola zabezpečená spravodlivá a účinná ochrana práv a oprávnených záujmov strán sporu (porovnaj čl. 2 ods. 1 Základných princípov CSP). Civilné sporové konanie sa musí v každom jednotlivom prípade stať zárukou zákonnosti a slúžiť na jej upevňovanie a rozvíjanie. K základným právam strany, obsiahnutým v jej práve na spravodlivý proces, patrí i právo na uvedenie dostatočných dôvodov, na ktorých je rozhodnutie založené. V súvislosti s riadnym odôvodnením je potrebné uviesť, že vychádzajúc z konštantnej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (tu porovnaj rozhodnutia týkajúce sa sťažností č. 30544/96, 18390/91 a 16034/90) i Ústavného súdu Slovenskej republiky (tu porovnaj I. ÚS 226/03, III. ÚS 209/04, III. ÚS 95/06, III. ÚS 260/06, III. ÚS 36/2010 či I. ÚS 114/08), nie je nutné, aby na každú žalobnú námietku bola daná súdom podrobná odpoveď, rozsah povinnosti súdu odôvodniť rozhodnutie sa môže meniť podľa povahy rozhodnutia a musí byť analyzovaný s ohľadom na okolnosti každého prípadu, ak však súd v odôvodnení nereaguje na zásadnú, relevantnú námietku, súvisiacu s predmetom súdnej ochrany prednesenú žalobcom, je potrebné tento nedostatok považovať za prejav arbitrárnosti (svojvoľnosti).

12. Podľa § 37 ods. 1 OZ právny úkon sa musí urobiť slobodne a vážne, určite a zrozumiteľne; inak je neplatný.

13. Podľa § 110 ods. 1 druhá veta OZ ak právo dlžník písomne uznal čo do dôvodu i výšky, premlčuje sa za desať rokov odo dňa, keď k uznaniu došlo; ak bola však v uznaní uvedená lehota na plnenie, plynie premlčacia doba od uplynutia tejto lehoty.

14. Podľa § 110 ods. 2 OZ rovnaká premlčacia doba platí aj pre jednotlivé splátky, na ktoré bolo plnenie v rozhodnutí alebo v uznaní práva rozložené; premlčacia doba sa pri jednotlivých splátkach začína odo dňa ich zročnosti. Ak sa nesplnením niektorej zo splátok stane zročným celý dlh (§ 565), začne plynúť desaťročná premlčacia doba od zročnosti nesplnenej splátky.

15. Podľa § 488 OZ záväzkovým vzťahom je právny vzťah, z ktorého veriteľovi vzniká právo na plnenie (pohľadávka) od dlžníka a dlžníkovi vzniká povinnosť splniť záväzok.

16. Podľa § 558 OZ ak niekto uzná písomne, že zaplatí svoj dlh určený čo do dôvodu aj výšky, predpokladá sa, že dlh v čase uznania trval. Pri premlčanom dlhu má také uznanie tento právny následok, len ak ten, kto dlh uznal, vedel o jeho premlčaní.

17. Uznanie dlhu je jednostranným právnym úkonom dlžníka adresovaným veriteľovi, ktorý zakladá vyvrátenú právnu domnienku, že v čase uznania dlh existoval. Tento právny úkon okrem všeobecných náležitostí pre právne úkony (§ 34 a nasl. OZ) musí mať písomnú formu, musí byť z neho zrejмый dôvod (kauza) vzniku pohľadávky, musí v ňom byť presne určená výška pohľadávky a napokon musí obsahovať aj prísľub dlžníka tento dlh zaplatiť. V uvedenej súvislosti je potrebné zdôrazniť, že uznaním dlhu nevzniká nový záväzok. Na jeho základe dochádza k zastaveniu plynutia pôvodnej premlčacej doby (vo vzťahu k pôvodnému záväzku) a namiesto nej odo dňa, keď došlo k uznaniu, začne plynúť nová desaťročná premlčacia doba (§ 110 ods. 1 OZ). V prípade sporu teda veriteľ nemusí dokazovať, že v čase uznania dlh existoval, ani jeho výšku. Ak by dlžník namietal, že dlh v čase uznania neexistoval, alebo že zanikol napríklad splnením alebo aj inak, by uvedené musel preukázať. Platný právny úkon predpokladá, že k nemu došlo slobodne a vážne, určite a zrozumiteľne, s možným predmetom plnenia, inak je právny úkon neplatný. Zrozumiteľnosť právneho úkonu znamená jeho všeobecnú zrozumiteľnosť a vysvetliteľnosť, ktorá je primeraná povahe právneho úkonu a nevyvoláva právnu neistotu. Právny úkon je určitý, ak nie je vnútorne rozporný jeho obsah alebo keď prípadný rozpor možno odstrániť výkladom (výklad však nemôže dopĺňať právny úkon) alebo použitím dispozitívnych ustanovení zákona namiesto neurčitých častí prejavu vôle. Ak právny úkon nebol urobený slobodne, vážne, určite, zrozumiteľne a s možným predmetom plnenia, je absolútne neplatný.

18. Dovolací súd sa nestotožnil so závermi nižších súdov ohľadne posúdenia platnosti listiny o uznaní dlhu, a to s poukazom na jej neurčitosť a nezrozumiteľnosť. Predmetná listina odkazuje na zmluvu o pôžičke (uzatvorenej 1.3.2006) obsahom ktorej bol výlučne záväzok dlžníka vrátiť pôžičku (v sume 300 000 Sk). Listinou o uznaní dlhu sa ale dlžník zaviazal nielen na úhradu (pôvodnej) pôžičky, ale aj na úhradu úroku (15,5 % ročne od dátumu splatnosti). Dlžnú sumu mal dlžník uhrádzať v mesačných splátkach (poslednú tak aby bola vyrovnaná celá dlžoba aj s úrokmi najneskôr do 30.9.2022), nebola ale dojednaná splatnosť týchto splátok a nebolo zrejmé ani to, či bol v dohodnutej mesačnej splátke (132 €) už zahrnutý aj spomínaný úrok, a ak nie, v akej výške mal byť dlžníkom (do 30.9.2022) uhradený. Neurčitosť splatnosti jednotlivých splátok umocňovala aj skutočnosť, že dlh síce (podľa obsahu listiny) bol uznaný k 30. marcu 2012, samotná listina o uznaní dlhu ale bola podpísaná až 11. septembra 2012. Napriek tejto neurčitosti bol dojednaný aj záväzok dlžníka za každý deň omeškania zaplatiť zmluvnú pokutu a dokonca aj úrok z omeškania (zo sumy súhrnu istiny aj s úrokmi 15,5 % ročne od dátumu splatnosti). Z listiny o uznaní dlhu tak nebola zrejмая výška pohľadávky, keďže nebolo zrejmé, akú konečnú sumu mal vlastne dlžník (do 30.9.2022) zaplatiť svojmu veriteľovi (žalobkyni) a akým spôsobom, aby sa nedostal do omeškania a vyhol sa zmluvnej pokute a úroku z omeškania. Listinou o uznaní dlhu zjavne vznikol nový záväzok a nebolo preto možné súhlasiť so závermi oboch nižších súdov, pre ktoré z obsahu listiny o uznaní dlhu jednoznačne vyplynul úmysel dlžníka uznať dlh čo do dôvodu a výšky, keďže práve výška pohľadávky (uznaného dlhu) bola s poukazom na obsah predmetnej listiny o uznaní dlhu sporná.

19. Dovolací súd sa nestotožnil ani so závermi nižších súdov k posúdeniu určitosti a zrozumiteľnosti zmluvy o pôžičke (uzatvorenej 1.3.2006), obsahom ktorej bol záväzok dlžníka vrátiť pôžičku v sume 300 000 Sk osobne vrátiť veriteľovi (žalobkyni) v postupných pravidelných mesačných splátkach po 3 800 Sk. Podľa jej obsahu sa dlžník zaviazal pravidelné mesačné splátky uskutočniť k rukám veriteľa vždy do 15 dňa bežného mesiaca tak, aby celú pozdlžnosť bezozbytku vrátil veriteľovi najneskôr do 30. septembra 2012. Práve táto zmluva (na rozdiel od listiny o uznaní dlhu) jasne, určite a zrozumiteľne vymedzila záväzok dlžníka uhrádzať dlžobu v pravidelných mesačných splátkach so splatnosťou vždy k 15 dňu každého mesiaca. Ak by dlžník nesplácal dlh pravidelne každý mesiac vo výške dohodnutej mesačnej splátky (3 800 Sk), dlžobu by k 30. septembru 2012 (79 mesiacov) nemohol splatiť. Nebolo možné

preto prikloniť sa k tvrdeniu žalobkyne, že dlžníkovi bolo splácanie dlhu (podľa zmluvy o pôžičke) dané iba ako možnosť, keďže v zmluve o pôžičke bol určito a zrozumiteľne vymedzený záväzok dlžníka vo vzťahu k splácaniu dlžnej sumy v pravidelných mesačných splátkach.

20. Nesprávny bol potom aj záver nižších súdov k začatiu plynutia premlčacej doby (podľa zmluvy o pôžičke), keď táto mala začať plynúť podľa ich záverov až uplynutím posledného dňa na splatenie dlhu (ktorým bol deň 30.9.2012). S poukazom na určito a zrozumiteľné vymedzenie splatnosti jednotlivých splátok dlhu v zmluve o pôžičke nebol dôvod na takéto konštatovanie. Ako vyplýva z § 558 OZ, uznať možno aj premlčaný dlh, uznávací prejav dlžníka bude ale mať právne účinky len vtedy, ak dlžník vedel, že dlh je premlčaný. Keďže v posudzovanej veci dlžník o premlčaní (časti) dlhu v čase jeho uznania nevedel (inak by ho neuznal celý), nebolo možné v konaní vyvodiť právnu domnienku, že dlh (v pôvodnej výške 9 958,18 €) v čase jeho uznania trval a jeho existenciu mal súd za preukázanú. Z listinných dôkazov predložených v konaní tak vyplynula absencia jednej z osobitných náležitostí potrebných pre platné uznanie dlhu (§ 558 OZ), a to vedomosť dlžníka o časti jeho premlčania.

21. Dovolací súd je súdom právnym a nie skutkovým (§ 442 CSP). V procese zisťovania skutkového stavu nižšími súdmi ale môže dôjsť k výrazným pochybeniam, ktoré môžu mať za následok porušenie práva strany na spravodlivý proces (pozri nálezy ÚS SR zo 17.1.2018, sp. zn. I. ÚS 6/2018). Dovolací súd preto skúma, či konanie netrpí závažnými deficitmi v dokazovaní (opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (napr. uznesenie NS SR z 23.6.2020 sp. zn. 3Cdo/211/2019, uznesenie NS SR z 28.10.2020 sp. zn. 7Cdo/121/2020).

22. Prípustnosť a aj dôvodnosť dovolania dovolateľky vychádza z ustanovenia § 420 písm. f) CSP; z doterajšej judikatúry najvyššieho súdu vyplýva, že vo výnimočných prípadoch aj arbitrárnosť právneho posúdenia veci súdmi nižších inštancií môže odôvodňovať prípustnosť dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP (v tejto súvislosti porovnaj napríklad 4Cdo/5/2019 a 4Cdo/6/2019).

23. So zreteľom na povahu a účel dovolacieho konania preto najvyšší súd dospel k záveru, že v danej procesnej situácii, pre dosiahnutie zmyslu a podstaty ďalšieho konania prichádza do úvahy iba zrušenie dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu ako aj rozsudku súdu prvej inštancie (keď nápravu nebolo možné dosiahnuť iba zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu) pre existenciu procesnej vady konania podľa § 420 písm. f) CSP. Z týchto dôvodov tak bolo potrebné podľa § 449 ods. 2 CSP a § 450 rovnakého zákona rozhodnúť spôsobom uvedeným vo výroku tohto uznesenia.

24. V novom konaní bude odvolací súd povinný opätovne vyhodnotiť platnosť právneho úkonu, listiny o uznaní dlhu s ohľadom na jeho určitosť a zrozumiteľnosť a opätovne vyhodnotiť aj určitosť a zrozumiteľnosť právneho úkonu, zmluvy o pôžičke s ohľadom na dohodnutý zmluvný záväzok, splatiť dlh v pravidelných mesačných splátkach. Nadväzujúc na tieto východiská sa odvolací súd v odôvodnení rozhodnutia ústavne konformným spôsobom vysporiada nielen s tým, či predmetom uznania bola aj premlčaná časť dlhu, ale aj s tým, či na uznávací prejav dlžníka mohla mať táto skutočnosť konkrétne právne účinky.

25. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

26. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

## **Poučenie:**

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.